

در یک نگاه

نسخه نویسی

«قسمت نهم»

برخلاف تصور ظاهری، نه بیمار که پزشک است. زیرا بیمار داروئی را مصرف می‌کند که پزشک برایش تجویز می‌نماید. البته خود درمانی و تهیه دارو بصورت خودسرانه نیز عامل دیگری است که چنانچه همکاران داروساز در داروخانه، عدم ارائه دارو بدون نسخه پزشک را رعایت نمایند، این مشکل نیز تا حدود زیادی حل خواهد شد. با این دیدگاه برای بررسی مصرف بی‌رویه دارو در ایران، نگاهمان به نسخه‌های همکاران پزشک است و در این راستا تاکنون مطالبی را ارائه کرده‌ایم که قضاوت را به عهده خوانندگان می‌گذاریم. اینک در ادامه بحث تعدادی دیگر از نسخ همکاران را باهم مرور می‌کنیم.

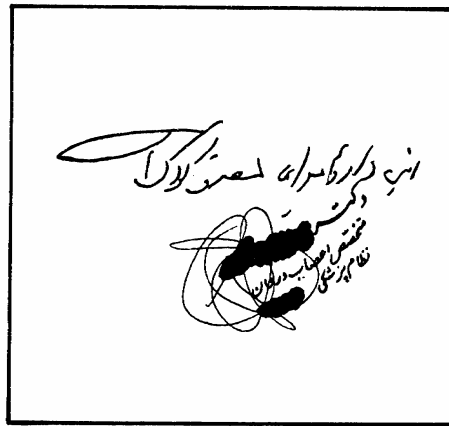
مقدمه:

در قسمتهای گذشته گروههای داروئی را در نسخه‌های مختلف ارزیابی کردیم و گفتیم که چنانچه نسخه‌نویسی در نظام دارو درمانی اصلاح نشود و تا مادامیکه همکاران پزشک روال مشخصی برای طبابت و تجویز دارو برای بیمار اتخاذ نکنند، نمی‌توان امیدی به بهبود سیستم داشت. از طرفی روند مصرف دارو در ایران، از مکانیسم معقولی پیروی نکرده و متأسفانه تبدیل به دهان بازی شده که هرچه در آن می‌ریزی سیری پذیر نمی‌باشد. بهر حال چه در ایران و چه در سایر ممالک دنیا، مصرف کننده اصلی دارو

نوبت ماندن، به ایشان مراجعه و پس از بازگو کردن مشکل فرزندم، این نسخه را گرفتم. آقای دکتر! تو را بخدا اگر مسأله‌ای هست به من بگوئید. بدون اینکه به آن خانم مطلبی بگویم، سراغ تلفن رفتم و با پزشک مربوطه صحبت کردم. همکار پزشک، بعد از شنیدن اعتراض من به نسخه ایشان، در جواب گفت: همین است که گفتم. داروی این بچه همین است که نوشته‌ام. وقتی دیدم که پزشک مربوطه به هیچ وجه قانع نمی‌شود و چندان توجهی هم به گفته‌های من ندارد، اشاره کردم که اگر ممکن است در پشت نسخه تأیید بفرمائید که این نسخه و داروها برای کودک تجویز شده است. ایشان نیز قبول کرد و مکالمه تلفنی قطع شد. نزد مادر کودک برگشتم و به وی گفتم نسخه را نزد پزشک معالج ببر تا وی در پشت نسخه بنویسد. بعد از حدود یک ساعت مادر برگشت و نسخه را دوباره به دستم داد. دیدم که پزشک مربوطه جمله: «این داروها برای

تاریخ	۱۳۸۵
نام و نام خانوادگی	Dr. Maryam
آدرس	Dr. Modest
شماره تماس	Dr. S. B. Sample
شماره حساب	Dr. M. S. Sample
شماره کارت	۰۸۵
شماره بیمه	۲۱۷
شماره سازمان	۸۹۸

نسخه شماره (۱۷)

ضمیمه نسخه شماره (۱۷)

۵- نسخه‌های متفرقه:

در سر فصلهای قسمتهای گذشته، گروههای دارویی را مورد بررسی و ارزیابی قرار دادیم. ولی در این قسمت به لحاظ اینکه گروه خاصی از داروها در نظر نبوده و مسائل کلی را مطرح می‌نمائیم، لذا تحت عنوان نسخه‌های متفرقه مسأله را دنبال می‌کنیم.

نسخه شماره ۱۷:

خانمی حدوداً سی‌ساله، در حالی که بچه‌ای تقریباً سه‌ساله را در بغل داشت، با حالتی مضطرب و نگران به داروخانه مراجعه و دفترچه بیمه خدمات درمانی را ارائه کرد. دفترچه را ورق زدیم و به نسخه مربوطه رسیدیم. با نگاهی به نسخه و نگاهی به بیمار، سؤال کردم: چه مدت است که شما دچار بیماری عصبی هستید؟ زن با تعجب در پاسخ گفت: من مشکلی ندارم. نسخه برای این بچه است. این بار من با تعجب سؤال کردم: برای این بچه؟ زن که بر اضطرابش افزوده شده بود پرسید: مگر اشکالی دارد؟ در جواب گفتم: ناراحتی بچه چیست؟ پاسخ شنیدم: آقای دکتر! بچه من الان حدود یکسال است که دچار شب‌اداری است و لکنت زبان هم دارد. بعد از کلی پرس و جو، این دکتر را بمن معرفی کردند. بعد از چند بار تلفن کردن و حدود سه‌ماه در

مصرف کودک است» را پشت نسخه نوشته و با کمال تعجب مهر و امضای خویش را نیز پای آن زده است. تا این جا شرح ماجرای نسخه شماره ۱۷ بود. ضمناً برای آگاهی خوانندگان از پای فشاری بعضی از همکاران پزشک بر روش طبابت غلط خویش، فتوکپی جمله فوق را نیز تحت عنوان ضمیمه نسخه شماره ۱۷ درج می‌کنیم. اما این نسخه حاوی چه داروهائی است؟ داروهای نسخه شماره ۱۷ که برای کودکی حدود سه ساله و به منظور درمان شب ادراری و لکنت زبان نوشته شده عبارتست از:

- ۱- قرص مارپلان (ایزوکربوکسازاید) ده میلی گرم روزی سه قرص.
- ۲- قرص مودیتن (فلوفنازین) یک میلی گرمی صبح و ظهر نصف قرص و شب یک قرص.
- ۳- شربت B کمپلکس روزی سه قاشق مرباخوری.
- ۴- قرص مولتی ویتامین روزی دو قرص.

نکات قابل بحث پیرامون نسخه فوق عبارتند از:

- ۱- قرص ایزوکربوکسازاید جزء داروهای ضدافسردگی است که در بیماران مصرف میشود که به سایر داروهای ضدافسردگی پاسخ نمی‌دهند. نکته قابل ذکر در مورد این دارو اینستکه به هیچ وجه در افراد کمتر از ۱۶ سال نبایستی مصرف شود. حال این همکار پزشک با چه مجوزی برای کودک سه ساله آنهم زمانی که سایر داروهای ضدافسردگی در او آزمایش نشده، این دارو را تجویز کرده است، سؤالی است که بایستی توسط خود ایشان پاسخ داده شود.
- ۲- قرص فلوفنازین جزء داروهای آرام بخش قوی است که بایستی با احتیاط مصرف شود. از نکات بارز پیرامون این دارو اینستکه، داروی فوق در کودکان زیر دوازده سال توصیه نمی‌شود. حال این همکار عزیز چگونه این دارو را برای کودک سه ساله تجویز کرده و با

شهامت و رشادت نیز پشت نسخه نوشته‌اند که دارو برای مصرف کودک است، چیزی است که پاسخ آن در حد اینجانب نیست.

۳- در عین اینکه برای کودک شربت B کمپلکس نوشته شده، قرص مولتی ویتامین نیز تجویز گردیده است. براساس ضرب‌المثل، «چونکه صد آمد، نود هم پیش ماست»، آیا مولتی ویتامین به تنهایی مقصود را حاصل نمی‌کرد که همراه آن شربت B کمپلکس هم تجویز شده؟ و آیا برای کودک سه ساله نبایستی بجای قرص مولتی ویتامین از شربت یا قطره آن استفاده کرد؟ با عنایت به نکات ذکر شده در فوق تنها این سؤال باقی می‌ماند که آیا زمان آن فرا نرسیده که به اینگونه طبابت‌ها آنهم از جانب پزشکان به اصطلاح متخصص خاتمه داده شود. آیا زمان آن نرسیده که به این آقای همکار عزیز و سایر همکاران تفهیم شود که بایستی نسخه نویسی به روش ژنریک صورت گرفته و از فرمهای دارویی مختلف که برای سنین متفاوت تهیه شده است در نسخه استفاده گردد. در خاتمه نیز این سؤال که همکار عزیز! با توجه به قسم نامه‌ای که هنگام فارغ التحصیلی خورده‌اید و با در نظر گرفتن وجدان کاری، آیا برای کودک سه ساله خودتان نیز حاضرید از این داروها استفاده کنید؟ شاید نمی‌دانید که این داروها چه عوارضی دارد! اگر شق دوم سؤال درست است که بهتر است با کمال تواضع چند روزی مطب را تعطیل کرده و به مطالعه بپردازید. چنانچه اینگونه نیست، هیچ توجیهی برای اینگونه طبابت که علاوه بر عوارض جانبی برای بیماران، عوارض اجتماعی دامن زدن به مصرف بی‌رویه دارو را نیز به همراه دارد، نخواهید داشت.

_____ (ادامه دارد)